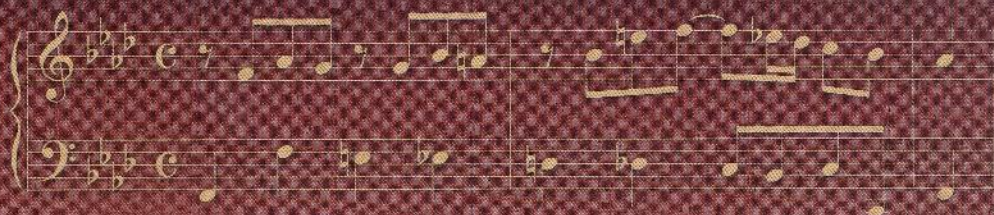

کنت کنان

کنتروپوان
(مثال)

ترجمه: سیاوش بیضایی

باج: انوائسیون سه صدایی شماره ۹ (فامینور)

Kent Kennan
Counterpoint
4th Edition
Translated and Commented by
Stavash Beizai

no gan

نوگان

کنتربوان (تُنال)

نوشته: کنت کنان

ترجمه و راهنمایی‌های آموزشی: سیاوش بیضایی

چاپ دوم (ویراست دوم): پاییز ۱۳۹۹

شمارگان: ۱۰۰۰

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: اندیشه برتر

همه حقوق محفوظ و در اختیار انتشارات نوگان می‌باشد، © ۱۳۹۹

noGan- Publications
©2020, All Rights Reserved

عنوان: کنتربوان، چاپ چهارم - Counterpoint, 4th Edition 1987

نویسنده: کنت کنان (1913-2003) Kent Kennan

ترجمه سیاوش بیضایی Translated by Siavash Beizai

تهران: نوگان، ۱۳۹۵ noGan Tehran

ص: ۳۳۶ پارتیسیون

شابم: ISBN 979-0-802606-44-9

فهرست نویسی: فیبا

موضوع: موسیقی -- پارتیسیون.

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۵ - ۹ ک ۹ / ۵۵ MT

رده‌بندی دیویی: ۷۸۱/۲۸۶

شماره کتابشناسی ملی: ۴۴۹۴۳۷۵

فهرست

۱۱	پیشگفتار مترجم بر ویواست دوم
۱۳	پیشگفتار نویسنده بر چاپ چهارم
۱۵	راهنمایی‌هایی برای استفاده از این کتاب
۱۷	اصطلاحات به کار رفته در این کتاب
۲۱	فصل ۱. دیباچه
۲۱	هدف‌ها
۲۲	سبک‌های کنترپوانی
۲۳	چشم‌انداز تاریخی
۲۴	طبیعت کنترپوان
۲۵	کنترپوان «محض» و کنترپوان «آزاد»
۲۷	فصل ۲. ملودی
۲۷	منحنی یا الگوی ملودی
۳۰	ارزش نسبی نت‌ها
۳۲	هارمونی در ملودی
۳۳	ملودی‌های مرکب
۳۴	محدوده صوتی
۳۵	ملاحظات دیگر
۴۲	تمرین
۴۳	فصل ۳. اصول کنترپوان دوصدایی
۴۴	کیفیت ملودی‌ها
۴۴	نابستگی صداها
۴۶	یگانگی
۴۷	زمینه هارمونیک
۴۷	- گزینش نت‌های آکرد
۴۹	- دوبل کردن نت‌ها
۴۹	- گزینش هارمونی‌ها؛ پیوندهای هارمونیک
۵۲	- ریتم هارمونیک
۴۸	- کادنس‌ها
۵۶	کنسونانس و دیسونانس
۶۱	تمرین - خودآزمون
۶۳	فصل ۴. تمرین‌های دوصدایی
۶۴	یک نت در برابر یک نت (۱:۱)
۶۷	دو نت در برابر یک نت (۲:۱)
۶۸	- نت‌های غیرهارمونیک
۷۳	- کاربرد نت‌های هارمونیک و غیرهارمونیک: بررسی فاصله‌های عمودی
۷۵	- تکنیک‌های نوشتن کنترپوان (۲:۱)

۷۷	- حرکت‌های موازی
۷۹	تمرین
۱۱	فصل ۵. کاربرد نُت‌های کروماتیک در کنترپوان دوصدایی
۸۱	کاربرد نُت‌های کروماتیک در ملودی و هارمونی
۸۵	مُدولاسیون
۸۶	نگارش نُت‌های کروماتیک
۸۷	رابطه تقاطعی
۸۸	در باره تمرین‌های دوصدایی کروماتیک
۹۱	تمرین
۹۳	فصل ۶. تمرین‌های دوصدایی (بخش آخر)
۹۳	سه نُت در برابر یک نُت (۳:۱)
۹۶	چهار نُت در برابر یک نُت (۴:۱)
۹۹	کاربرد سنکوپ (کنترپوان نوع چهارم)
۱۰۰	- نُت دیراً
۱۰۵	- نُت پیشا
۱۰۶	- نُت‌های هارمونیک تکراری یا کشیده
۱۰۷	- الگوهای نادرست و جایگزین‌های آن
۱۰۷	- فاصله‌های موازی
۱۰۸	- کنترپوان (۳:۱) و (۴:۱) با کاربرد خط اتحاد یا نُت‌های تکراری
۱۰۹	کنترپوان نوع پنجم
۱۱۱	توزیع تحرک ریتمیک میان صداها
۱۱۳	تمرین - خودآزمون
۱۱۵	فصل ۷. نوشتن قطعه‌های کوتاه دوصدایی
۱۱۵	فُرْم
۱۱۹	کاهش یا افزایش شمار صداها
۱۲۳	تکرار با تغییر
۱۲۷	تمرین - خودآزمون
۱۲۹	فصل ۸. کائُن
۱۲۹	- کائُن دوصدایی در اکتاو
۱۳۲	- کائُن دوصدایی در فاصله‌های دیگر
۱۳۶	- نکاتی در باره نوشتن کائُن‌های دوصدایی
۱۳۷	کائُن‌های ویژه
۱۳۷	- کائُن با حرکت مخالف
۱۳۸	- کائُن با بزرگ‌نمایی
۱۴۰	- کائُن با کوچک‌نمایی
۱۴۱	- کائُن با حرکت پَسارو
۱۴۳	- کائُن با همراهی

۱۴۴	کائُن های سه صدایی و بالاتر
۱۴۸	کائُن بی پایان
۱۴۸	- رَؤند
۱۵۰	کائُن دوپل
۱۵۲	کائُن چيستانی
۱۵۳	کائُن ماریچ
۱۵۴	تمرین - خودآزمون
۱۵۵	فصل ۹. کنترپوان وارونه‌شدنی
۱۵۵	وارونگی در اکتاو
۱۵۸	وارونگی به فاصله‌هایی به جز اکتاو
۱۶۲	دستورهای عمومی نوشتن کنترپوان وارونه‌شدنی
۱۶۳	کنترپوان وارونه‌شدنی با سه صدا یا بیشتر
۱۶۶	تمرین - خودآزمون
۱۶۷	فصل ۱۰. انوانسیون دوصدایی - گسترش موتیو
۱۶۸	موتیو
۱۷۰	تقلید - کنترموتیو
۱۷۲	طرح‌های گوناگون نخستین معرفی موتیو
۱۷۵	شیوه‌های گسترشی ویژه
۱۷۶	ایسود (میان‌نوازی)
۱۸۰	ورودی‌های میانی
۱۸۲	بیان نهایی
۱۸۲	طرح کلی انوانسیون
۱۸۳	تحلیل انوانسیون‌ها
۱۸۸	تمرین - خودآزمون
۱۸۹	فصل ۱۱. کنترپوان سه‌صدایی
۱۸۹	ارتباط ریتمیک صداها
۱۹۳	اهمیت نسبی صداها
۱۹۳	ملاحظات هارمونیک
۱۹۴	- کاربرد نُت‌های کروماتیک
۱۹۶	- خط اتحاد
۱۹۷	- نُت دیرآ
۲۰۱	تمرین‌های کنترپوان سه‌صدایی
۲۰۵	- تمرین با نُت‌های دیرآ
۲۰۵	- تبدیل کنترپوان (۱:۱) به انواع دیگر
۲۰۸	تمرین - خودآزمون

۲۰۹	فصل ۱۲. نوشتن قطعه‌های کوتاه سه صدایی
۲۱۴	تمرین
۲۱۵	فصل ۱۳. تقلید در سه صدا
۲۱۶	تقلید واقعی (رنال)
۲۱۹	تقلید تنال
۲۲۸	روش نوشتن پاسخ
۲۳۱	تمرین - خودآزمون
۲۳۳	فصل ۱۴. انواریون سه صدایی؛ تریوسنات
۲۳۸	ویژگی‌های استثنایی
۲۳۸	تحلیل یک انواریون سه صدایی کامل
۲۴۰	تریوسنات
۲۴۶	دوئوسنات‌های باروک و ساختاری مشابه
۲۵۰	تمرین
۲۵۱	خودآزمون
۲۵۳	فصل ۱۵. فوگ
۲۵۴	سوژه فوگ
۲۵۷	پاسخ سوژه
۲۵۸	اکسپوزیسیون فوگ سه صدایی
۲۶۱	کنترپوان چهار صدایی
۲۶۲	اکسپوزیسیون فوگ چهار صدایی
۲۶۷	ارتباط سوژه با عناصر پس از آن
۲۶۹	سوژه در ارتباط با پاسخ؛ فوگ استرئویی
۲۷۰	کاربرد فنون ویژه در اکسپوزیسیون
۲۷۱	کنتراکسپوزیسیون
۲۷۲	تمرین
۲۷۳	فصل ۱۶. فوگ (دنباله)
۲۷۳	ایسودها
۲۷۶	ورودی‌های میانی
۲۷۷	فنون ویژه در ورودی‌های میانی
۲۷۹	بخش نهایی
۲۸۲	فوگ در کل
۲۸۹	فوگ مکتبی
۲۹۰	دیگر الگوهای ساختاری فوگ
۲۹۳	تمرین

فصل ۱۷. فوگ (پایان) ۲۹۵

۲۹۵	فوگ پنج صدایی
۲۹۶	فوگ با شش صدا یا بیشتر
۲۹۷	فوگ دو صدایی
۲۹۸	فوگ دوبل (دوتایی)
۳۰۲	فوگ سه تایی
۳۰۴	فوگ با بیش از سه سوژه
۳۰۴	فوگتا و فوگاتو
۳۰۴	فوگ کنسرتی
۳۰۵	فوگ فانتزی
۳۰۵	فوگ گروهی
۳۰۶	تأثیر سازها بر فوگ نویسی
۳۰۸	تمرین - خودآزمون

فصل ۱۸. فرم‌های مبتنی بر کُرال ۳۰۹

۳۱۰	کُرال پرلود
۳۱۰	- نوع یکم
۳۱۱	- نوع دوم
۳۱۲	- نوع سوم
۳۱۵	- نوع چهارم
۳۱۶	- نوع پنجم
۳۱۶	- نوع ششم
۳۱۹	- نوع هفتم
۳۲۲	- نوع هشتم
۳۲۴	کاربرد ملودی کُرال در صداهای گوناگون
۳۲۵	کُرال واریاسیون
۳۲۸	کُرال فانتزی
۳۲۸	کُرال فوگ
۳۳۱	تمرین
۳۳۲	خودآزمون

فصل ۱۹. فرم‌های واریاسیونی کنترپوانی ۳۳۳

۳۳۳	انواع واریاسیون‌های کانتوس فیرموسی: گروند، پاساکالیا و شاکن
۳۳۳	- گروند
۳۳۶	- پاساکالیا و شاکن
۳۳۹	تم و واریاسیون
۳۴۱	تمرین

کتاب‌نامه ۳۴۳

۳۴۵	نمایه
۳۴۹	نمونه‌هایی برای تحلیل

اصطلاحات به کار رفته در ترجمه این کتاب

اصطلاحات عمومی

- سوژه subject: ایده اصلی در فوگ.
- ورودی entry: ورود موتیو یا سوژه در یکی از صداها.
- بیان announcement, statement: بیان یا ارائه موتیو یا سوژه در یکی از صداها.
- زیرویمی pitch: ارتفاع.
- زیرشدن و بم شدن rise & lower: تغییر زیر و بمی یک نُت به اندازه نیم پرده کروماتیک.
- بَسامد frequency (فرانسوی: فرکانس): میزان ارتعاش صوت در یک ثانیه.
- دیرند، کشش duration: کشش زمانی یک نُت یا آکرد.
- تُن گرایشی tendency tone: نُتی که گرایش به حرکت یا حل شدن به روی نُت دیگری را داشته باشد، مانند نُت محسوس با گرایش به تُتیک.
- رج sequence (فرانسوی: سِکانس): الگوهای تکرارشونده با انتقال منظم.
- چنگانه arpeggiating: آریژوار، شکسته.
- باس شماره ای figured bass: باس شماره گذاری شده بر اساس قوانین نگارشی با سوکنتینوئو basso continuo.
- ریتم rhythm: ترکیبی از دیرندها یا کشش های گوناگون نُت ها.
- متر meter: دوره منظم ضرب های عادی و تأکید شده که در چارچوب «میزان» نوشته می شوند.
- تُنالیتِه tonality: گروهی از نُت های خویشاوند در ارتباط با یک نُت مرکزی به نام تُتیک.
- مایه key: اشاره به یک مرکز تُنال مشخص در ارتباط با یک مُد یا تُنالیتِه، بدون این که نوع آنها اهمیت ویژه ای داشته باشد. تُنالیتِه و مایه گاهی به جای یکدیگر به کار می روند.
- تحلیل analysis: تجزیه و تحلیل ملودی، هارمونی، ریتم و دیگر عناصر موسیقی.
- ملایم، کُنسونانت consonant: نرم، سازگار، ملایم، (مطبوع!؟).
- ملایمت، کُنسونانس consonance: نرمی، سازگاری.
- ناملایم، دیسونانت dissonant: سخت، ناسازگار (نامطبوع!؟).
- ناملایمت، دیسونانس dissonance: سختی، ناسازگاری.
- وارونه inversion: وارونه یا معکوس یک فاصله یا آکرد.
- نابسته independent: مستقل (برابرنهاد وابسته dependent)

اصطلاحات به کاررفته در این کتاب

پَسارو ritrograde : وارونه افقی، از پس به پیش، خرچنگی.
 تعدیل مساوی equal temperament: سیستم تعدیل شده که در آن اکتاو برابر با ۱۲۰۰ سنت و هر نیم پرده برابر با ۱۰۰ سنت گرفته می‌شود.
 پیانوی تعدیل شده (در اصل: پیانو با تعدیل ملایم) Das Wohltemperierte Klavier: پیانو با یکی از شیوه‌های تعدیل در زمان باخ که با «تعدیل مساوی» امروزی تفاوت دارد.

درجه‌های گام و آکردهای مبتنی بر آنها

تُنیک tonic : درجهٔ یکم I
 روْتُنیک supertonic : درجهٔ بالاتر از تُنیک، درجهٔ دوم II
 میانی mediant : درجهٔ سوم III (درجهٔ «میان» تُنیک و نمایان)
 زیرنمایان subdominant : نمایان زیرین (به فاصلهٔ پنجم پایین‌تر از تُنیک)، درجهٔ چهارم IV
 (به معنی «درجهٔ پایین‌تر از نمایان نیست!، بلکه نمایان پایینی)^۲
 نمایان domiant : درجهٔ چیره یا برجستهٔ گام، درجهٔ پنجم V
 زیرمیانی (رونمایان) submediant : میانی زیرین، درجهٔ «میان» تُنیک و زیرنمایان (درجهٔ بالاتر از نمایان)، درجهٔ ششم VI
 محسوس leading tone : درجهٔ هفتمِ گامِ ماژور یا درجهٔ هفتمِ زیرشدهٔ گامِ مینور VII

آکردها

سوم third، پنجم fifth، هفتم seventh، نهم ninth آکرد: نُت‌ها یا عوامل تشکیل‌دهندهٔ آکرد به فاصلهٔ سوم، پنجم، هفتم و نهم از پایهٔ اصلی آکرد (نه از باس!).
 فضاگذاری spacing : چیدمان عمودی نُت‌ها در یک آکرد با ملاحظهٔ فاصله میان نُت‌های آن.
 نهش (وضعیت) position : چیدمان عمودی نُت‌ها در یک آکرد با ملاحظهٔ جای عوامل آکرد در آن.

۲ اصطلاح «رونمایان» با برداشتی نادرست از اصطلاح «زیرنمایان» در تئوری موسیقی ایران رواج یافته است. یعنی زیرنمایان را «درجهٔ پایین نمایان» انگاشته‌اند و «رونمایان» را در تقارن با این اشتباه درجهٔ بالای نمایان. در صورتی که زیرنمایان به معنی نمایان پایینی یعنی درجه ای به فاصلهٔ یک پنجم درست پایین‌تر از تُنیک است. م.

اصطلاحات به کاررفته در این کتاب

نُت‌های غیرهارمونیک

تُتِ گذر Passing tone، با کوتاه‌نشانه P

تُتِ همسایه Neighbor tone، با کوتاه‌نشانه N

تُتِ پیش‌آ Anticipation، با کوتاه‌نشانه A

تُتِ تکیه Appoggiatura (فرانسوی: آپوجیاتور)، با کوتاه‌نشانه App

تُتِ دیرآ Suspension، (نُتِ تأخیر) با کوتاه‌نشانه S

تُتِ گریز Escape tone (فرانسوی: اِشاپِه)، با کوتاه‌نشانه E

کامیئاتا Changing tone = Cambiata، با کوتاه‌نشانه Ch

تُتِ پدال Pedal point، با کوتاه‌نشانه Ped

کوتاه‌نشانه‌های عمومی

تک. = نگاه کنید.

م. = توضیحات مترجم.

[...] = [افزوده‌های مترجم] در متن اصلی.

▶ نشانه ادامه یافتن یک نمونه در صفحه بعد یا از صفحه پیش.

→: ترتیب صداها یا آکردها، از چپ به راست: مانند ۲۱۳ →، ۲۱۲۳۴ →، I-IV-V-I → و دیگرها.

